

SLOVENSKÉ ODBORNÉ NÁZVOSLOVIE

ROČNÍK II, ČÍSLO 3

1954

SLOVENSKÁ AKADEMIA VIED, BRATISLAVA

OBSAH

Viera Dujčiková: O purizme v terminológii	65
Z lyžiarskej terminológie	69
Z terminológie anatómie	76
Z terminológie živočíšnej výroby	80
Z rusko-slovenskej terminológie obchodu	86

DISKUSIA

J. M. Nováček: Pripomienky k terminológii ciroku	89
--	----

ZPRÁVY

M. Šalingová: Ing. Ján Vávra, Úvod do energetiky	91
J. Horecký: Akademik Zdeněk Bažant, Slovník stavební mechaniky a příbuzných odborů v pěti řečích	95

SLOVENSKÉ ODBORNÉ NÁZVOSLOVIE

ROČNÍK II — 1954 — ČÍSLO 3

Vydáva

Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied
v Bratislave

Hlavný redaktor dr. Ján Horecký

Redakčná rada: dr. Ferdinand Buffa (výkonný redaktor),
Viera Dujčiková

Redakcia a administrácia: Bratislava, Klemensova 27

Vytlačili Knižné závody, nár. podnik, Bratislava

Ročné predplatné Kčs 20.— Jednotlivé číslo Kčs 2.—

Výmer PIO čís. 12.067/52-IV/2

O PURIZME V TERMINOLOGII

Viera Dujčiková

Je všeobecným zjvom, že predovšetkým slovník každého jazyka podlieha v priebehu svojho vývinu vplyvom susedných jazykov: ustavične doň preniká mnoho cudzích slov, najmä odborných termínov.

V čase vytvárania národných štátov vzrastá však súčasne s národným uvedomovaním buržoázie aj záujem o rodný jazyk. Tento záujem vyúsťuje veľmi často v snáhach o očistenie jazyka od lexikálnych a syntaktických prvkov, ktoré do jazyka prenikli spomenutým vplyvom susedných jazykov. Prejavom týchto snáh je jazykový purizmus. „Jazykový purizmus ako sprievodný jav národnouvedomovacieho procesu je teda celkom prirodzeným zjavom v jazyku a možno povedať, že ním prešli všetky jazyky vo väčšej alebo menšej miere,“ píše sovietsky jazykovedec L. A. Bulachovskij. (L. A. Bulachovskij, *Vvedenie v jazykoznanie*, časť II, 130.)

Najmarkantnejším príkladom takýchto puristických tendencií je napr. vývin češtiny v osvietenstve. Pokroková česká intelligencia v snahe urobiť z češtiny „čistý“ národný jazyk nemilosrdne odstraňovala aj ustálené slová, ktoré prenikli z nemčiny, a nahrádzala ich domácimi slovami, ktoré boli síce správne tvorené, ale zrozumiteľné často len tým, ktorí ich utvorili.

V našich slovenských pomeroch nebo o tohto osvietenského purizmu, pretože slovenčina ako spisovný jazyk sa vyvíjala v iných spoločenských podmienkach. Preto sa dôraznejšie puristické tendencie objavili až za buržoáznej Československej republiky.

Lenže kým český osvietenský purizmus vo svojom boji proti germanizmu bol prejavom národného uvedomovania vtedy ešte pokrokovej buržoázie a jej boja oproti nemeckému feudálnemu panstvu v Čechách, novší purizmus český a pri ňom i slovenský bol už výrazom reakčných buržoáznonacionalistických tendencií odporu proti akýmkoľvek cudzím vplyvom. Okrem toho slovenský purizmus bol aj reakciou na nátlak zo strany českej buržoázie a jej snáh o vytvorenie jednotného československého ja-

zyka. Purizmus sa u nás prejavoval rozlične. Na jednej strane išlo vlastne len o odstraňovanie nepotrebných cudzích jazykových prvkov a o ich nahrádzanie jestvujúcimi domácimi. Túto snahu ani nemôžno nazvať purizmom v tom nepriaznivom zmysle, aký sa tomuto slovu pripisuje, ale skôr snahami o čistotu jazyka. Na druhej strane vyvinul sa skutočný, násilný, prepiaty purizmus, nemilosrdne vyhadzujúci z jazyka najmä všetko české. Práve tento purizmus súvisel so šovinizmom a buržoáznym nacionalizmom slovenskej buržoázie.

Škodlivosť purizmu prejavovala sa v jazyku na každom kroku. Slovenčine hrozilo veľké ochudobňovanie, pretože často sa upadlo až do krajnosti. Začalo sa napr. pochybovať o slovenskosti a oprávnenosti slov *zrejmý, okamžitý, vznešený, oblie* a i. v slovenskom jazyku. Výhrady boli napr. i voči slovu *rolník*. Miesto tohto sa malo hovoriť i písať len *gazda*. Argumentovalo sa tým, že hláskové ustrojenie týchto slov nie je slovenské.

Aby sa čo najviac ukázala odlišnosť slovenčiny od češtiny, hlásala sa myšlienka svojskosti, originality v spisovnej slovenčine. Podľa tejto tézy vnášali sa do spisovného jazyka tzv. frečité slovenské slová (ako napr. *načim* miesto *treba*). Takéto slová sa však neujali, pretože neboli celonárodné.

Takýto postoj k jazyku vyvolával protesty u tej skupiny jazykových pracovníkov, ktorí sice boli za čistotu jazyka, ale nie na úkor zrozumiteľnosti a bohatosti. Tito upozorňovali na skutočnosť, že „uprednostňovaním originality trpeli by ostatné vlastnosti jazyka, dôležité najmä pre jeho funkciu komunikatívnu“. (E. Jóna, *Náš pomer k slovu*, SR IX, 5.)

Pretože purizmus zasahoval najmä slovníkovú časť jazyka, prejavili sa jeho stopy aj v terminológii. Aj tu sa vyhlasovali mnohé termíny za nesprávne, hoci terminológii sa nevenovala nijaká osobitná pozornosť. O nejakom sústavnom, systematickom postupe pri „revizii“ a kritike terminológie zo strany puristov nemôže byť ani reč. Vlastne ani ušľachťovanie terminológie jednotlivých vedných odborov nebolo sústavné. Značná pozornosť sa venovala právnickej, botanickej, zoologickej a geografickej terminológii. V technickej terminológii sa veľa neurobilo, okrem niekoľkých poznámok o technických termínoch.

Aj v zásadoch puristov do terminológie pozorujeme snahu uplatniť puristickú zásadu svojskosti, originality, ľudovosti. Bojovalo často nevedecké, jednostranné chápanie odbornej terminológie. Puristi si neuvedomovali, že v terminológii je prvoradou otázka jednoznačnosti a presnosti, a nie otázka originality a ľu-

dovosti. Puristom sa nepáčil napr. termín *zriadenec*, pretože súvisí s českým *zřízenec*. Ako náhradu za tento termín navrhli používať názov *sluha*, pravda, bez ohľadu na to, či možno tieto dve slová používať ako rovnocenné. Sluha je predsa veľmi úzky pojem: sluha je ten, kto len slúži, kým zriadenec má rozličné iné funkcie, podľa svojho služobného zadelenia. Podobne sa mala právna terminológia obísť i bez termínu *vlačiť*. Tento „zbytočný“ termín, v slovenčine vraj neznámy, mal sa nahradiť správnym slovenským (ľudovým) slovom *zbojník*, prípadne *zlodej*. V právnej terminológii sa však vlámaním označuje druh zlodziejstva. Vlačiť je ten, kto násilne otvorí zamknuté dvere alebo pokladnicu, aby mohol kraťnúť, kým zlodej môže kraťnúť i bez vlámania. Dalším pokusom o frečitosť v terminológii bol návrh používať ľudové slovo *sklep* miesto termínu *obchod* (vo význame miestnosť, kde sa predáva). Názvom *sklep* sa v hovorovej reči označovala malá, tmavá, často podzemná miestnosť dedinských alebo malomestských obchodníkov, no pre označenie dnešných veľkých obchodných miestností by sa iste nedal tento názov použiť.

Takéto chápanie ľudovosti by sme mohli označiť ako vulgarizáciu. Ľudovosť nemožno uplatňovať na úkor presnosti a diferenciovanosti pojmov.

ZA purizmus treba pokladať ďalej také snahy v terminológii, ktorých hlavnou požiadavkou je používať ako termín slovenské slovo za každú cenu, i za cenu újmy na presnosti. Ako príklad takejto snahy možno uviesť napr. návrh, podľa ktorého sa miesto geografického termínu *juh* mal používať slovenskejší termín *poludnie*, pretože slovo *juh* súvisí s českým *jih*. Je to zjavné nerespektovanie zásady jednoznačnosti v terminológii. Názov *poludnie* má slovenčina vyrádovaný predovšetkým na označenie časti dňa. Pre svoju neslovenskú formu zavrholi sa aj termíny *závadný, závadnosť*. Malo sa vystačiť s domácimi slovami *chybný, poškodený*. Dnes však vieme, že napr. nejaký spis môže byť politicky závadný, pričom nemusí byť chybný alebo poškodený.

Termín *prevádzka*, súvisiaci s českým *provoz, provozovati*, bol tiež predmetom pozornosti puristov. Ako náhrada zaň navrhoval sa termín *premávka*. Termín *premávka* má však svoj presne vymedzený obsah a používať ho miesto termínu *prevádzka* by znamenalo porušenie jeho presnosti a jednoznačnosti.

Dôvody puristov, ktorými podopierali svoje tvrdenie, boli často dost neopodstatnené, až nevedecké. Vidieť to napr. pri obhajovaní termínu *škrepec* proti zaužívanému termínu *kľadka*,

príčom hlavným argumentom bolo, že tento prístroj pri pohybe skutočne škripe.

Puristi neboli dost orientovaní v terminologických otázkach a nemali potrebný styk s odborníkmi. Len tak sa mohlo stať, že spomedzi dvoch termínov — *voltmeter* a *voltmeter*, ktoré považovali za rovnocenné, vybrali iba termín *voltmeter* (pretože ten má slovenskú šiu formu) ako správny. Ide však o dve rozdielne veci. *Voltmeter* je prístroj na meranie napätia, kým *voltmeter* (presnejšie *coulombmeter*) určuje množstvo *coulombov*.

Zo všetkých týchto príkladov vidíme, že násilné zavádzanie ľudových termínov vedie k jednoznačnosti a nepresnosti, a teda zásada ľudovosti tu platí len potiaľ, pokiaľ nepresahuje rámec základných požiadaviek v terminológii, t. j. požiadavky presnosti a jednoznačnosti termínov.

Na rozdiel od prísne puristických snáh, na škodlivosť ktorých sme poukázali, úspešne sa uplatňovali v terminológii snahy tej skupiny jazykovedných pracovníkov, ktorá správne pochopila požiadavku čistoty jazyka. Aj zásady tejto skupiny pracovníkov sa často chybné pokladali za puristické, hoci im išlo o poslovenčovanie termínov a s ním súvisiace odstraňovanie cudzích nesprávnych termínov len potiaľ, pokiaľ sme mali v slovenčine rovnocennú náhradu za tieto termíny. Tieto snahy sa dôsledne uplatňovali najmä v zoologickej terminológii, o čom svedčia mnohé príklady (*drozd* miesto *kos*, *hrúzadlo* miesto nesprávneho *kusadlo*, *pažerák* miesto *jícen*, *pásmovníca* miesto *tasovníca*). Aj v iných odboroch pozorujeme uplatňovanie tejto zásady. (Např. *kurič* za nesprávne *topič*, *skrutka* miesto *šrauba*, *pestík* miesto *pestík* atď.)

Túto zásadu však uplatňujeme v plnej miere až dnes, pri sústavnom spracúvaní terminológie všetkých vedných odborov v úzkej spolupráci s odborníkmi. Požiadavka, aby termín vyhovoval v prvom rade jazykovej správnosti, je dôležitou požiadavkou pri jeho ustáľovaní. Keď však niet vhodného domáceho slova, a ani ho nemožno utvoriť, príme sa i cudzie slovo, najčastejšie samozrejme z najbližšieho jazyka — z češtiny. Ved dnes, poučení stalinským riešením národnostnej otázky a otázky národných jazykov a najmä po porážke buržoázie, nemusíme sa obávať, že „pre niekoľko nenašských slov a fráz vnosených do nášho jazyka pod zámenkou nedostatku našich vhodných výrazov — mohli by si osobovať právo na nás príslušníci toho národa, z ktorého sú prevzaté slová“. (J. Mihál, *O jazykovej spojskosti*, SJ I, 1940, 3.)

Z LYŽIARSKEJ TERMINOLÓGIE

A. ZÁKLADNÉ POLOHY A POHYBY NA LYŽIACH

poloha lyží

vzájomný pomer umiestenia lyží

základná poloha lyží

lyže rovnobežne vedľa seba, hroty v rovnakej výške

skrížené lyže

nežiaduca poloha lyží, pri ktorej sa lyže navzájom križujú

skrížiť lyže

vysunúť alebo položiť lyže na seba tak, aby sa ich osi vzájomne pretínali

prívrat

poloha lyží, pri ktorej hroty lyží sú pri sebe a pätky lyží od seba

prívrat pravou

poloha pravej lyže, ktorá vzniká položením alebo vysunutím pravej lyže tak, aby zvierala s ľavou lyžou ostrý uhol, pričom hrot pravej lyže ostáva na mieste

prívrat ľavou

poloha ľavej lyže, ktorá vzniká položením alebo vysunutím ľavej lyže tak, aby zvierala s pravou lyžou ostrý uhol, pričom hrot ľavej lyže ostáva na mieste

prívrátiť lyžu

vysunúť alebo položiť do prívratu

jednostranný prívrat

poloha lyží, ktorá vzniká položením alebo vysunutím jednej lyže tak, aby zvierala s druhou lyžou ostrý uhol, pričom hroty lyží ostávajú pri sebe

obojsstranný prívrat (pluh)

poloha lyží, ktorá vzniká položením alebo vysunutím oboch lyží von, pričom hroty ostávajú na mieste

odvrat

poloha lyží, pri ktorej hroty lyží sú od seba

jednostranný odvrat

poloha lyží, ktorá vzniká položením alebo vysunutím jednej lyže hrotom, aby zvierala s druhou lyžou ostrý uhol, pričom pätky ostávajú pri sebe

odvrat pravou

poloha pravej lyže, ktorá vzniká položením alebo vysunutím pravej lyže hrotom von, aby zvierala s ľavou lyžou ostrý uhol, pričom pätky pravej lyže ostávajú na mieste

odvrat ľavou

poloha ľavej lyže, ktorá vzniká položením alebo vysunutím ľavej lyže hrotom von, aby zvierala s pravou lyžou ostrý uhol, pričom päťka ľavej lyže ostáva na mieste

obojsmerný odvrat

poloha lyží, ktorá vzniká vysunutím lyží hrotmi von, pričom päťky ostávajú pri sebe

odvrátiť lyžu

vysunúť alebo položiť lyžu do odvratu

dolná lyža

lyža položená na svahu nižšie, kým nie sú lyže na spádnicu

horná lyža

lyža položená na svahu vyššie, kým nie sú lyže na spádnicu

vonkajšia lyža

vzdialenejšia lyža vzhľadom na stred oblúka

vnútorná lyža

lyža nachádzajúca sa bližšie k stredu oblúka

lyže na hranách

lyže položené na hrany

dolné hrany

hrany, ktoré sú pri križovaní spádnicu na svahu nižšie

horné hrany

hrany, ktoré sú pri križovaní spádnicu na svahu vyššie

vonkajšia hrana vonkajšej lyže

hrana vonkajšej lyže, ktorá je vzdialenejšia od stredu tvoreného oblúka

vonkajšia hrana vnútornej lyže

hrana vnútornej lyže, ktorá je vzdialenejšia od stredu tvoreného oblúka

vnútorná hrana vnútornej lyže

hrana vnútornej lyže, ktorá je bližšie k stredu tvoreného oblúka

vnútorná hrana vonkajšej lyže

hrana vonkajšej lyže, ktorá je bližšie k stredu tvoreného oblúka

zahraňiť

postaviť lyže pri pohybe na hrany, obvyčajne za účelom pribrzdzenia

lyže na plochách

lyže položené na celé kĺznice

stopa lyží

odtlaky lyží v snehu; môže byť úzka, široká a spojená

úzka stopa

stopa, pri ktorej stopy lyží sú vzdialené najviac na šírku lyže

široká stopa

stopa, pri ktorej stopy lyží sú od seba vzdialené viac ako na šírku lyže

spojená stopa

stopa, pri ktorej stopy oboch lyží sú tesne vedľa seba

robiť stopu

zanechávať za sebou odtlaky lyží

vedúca lyža

lyža, ktorá udáva smer pohybu a je zatážená

sledná lyža

lyža, ktorá sleduje smer vedúcej lyže a je menej zatážená ako vedúca

predsunutá lyža

lyža, ktorá je hrotom predsunutá pred hrot druhej lyže

predsunúť lyžu

posunúť jednu lyžu pred druhú

vedenie lyží

usmerňovanie, riadenie lyží v určitom smere

drep na lyžiach

postoj vznikajúci zo základného postoja skrčením nôh, ktoré zostávajú na celých chodidlách

podrep na lyžiach

postoj vznikajúci zo základného postoja miernym pokrčením nôh v kolenách a členkoch, pričom sa ťažisko len zníži

náklak na lyžiach

postoj, ktorý vzniká zo základného postoja pokrčením nôh v kolenách a členkoch a posunutím ťažiska dopredu

výpad na lyžiach

predĺžený krok s pokrčením výkročnej nohy

sunúť lyžu

tláčiť odľahčenú lyžu tak, aby sa kĺznicu stále dotýkala snehu

odľahčená lyža

lyža, na ktorej je menšia časť váhy lyžiara

odľahčiť lyžu

preniesť váhu lyžiara na druhú lyžu

odľahčovať lyžu

postupne prenášať váhu lyžiara na druhú lyžu

zatážená lyža

lyža, na ktorej je podstatná časť váhy lyžiara

zatážovať lyžu

postupne prenášať váhu na lyžu

zatážiť lyžu

preniesť váhu na lyžu

predklon na lyžiach

postoj vznikajúci zo základného postoja prenesením ťažiska tela dopredu od vertikálnej osi. Môže sa konať pri všetkých postojoch na lyžiach

záklon

postoj vznikajúci zo základného postoja prenesením ťažiska tela smerom dozadu od vertikálnej osi. Môže sa konať pri všetkých postojoch na lyžiach

náprah

pchyb paže smerom dopredu ako príprava na vytočenie tela pri zmene smeru alebo pri zastavení

B. TERMINOLÓGIA METODICKÉHO RADU

základný postoj na lyžiach

postoj, pri ktorom sú lyže rovnobežne na úrovni, na vzdialenosť asi jednej lyže od seba. Telo je vzpriamené, svaly nôh uvoľnené. Palice sú zapichnuté kolmo vedľa špičiek topánok

„pozor“ na lyžiach

postoj podobný základnému postoju na lyžiach, s tým rozdielom, že pri ňom sú lyže bližšie vedľa seba, viazania oboch lyží sa dotýkajú, celé telo je viac napäté, brada mierne naddvihnutá. Používa sa pri nástupe lyžiarov v útvare na povel „pozor!“

odpinanie lyží

snímanie viazania z topánok

prípinanie lyží

upevnenie lyže k topánke pomocou viazania

obraty na lyžiach

pohyby na rovine alebo na svahu, ktorými dosiahneme zmenu smeru

obrat prešlapovaním privratom

obrat vznikajúci zo základného postoja vysunutím alebo preložením jednej lyže do privratu so súčasným prenesením váhy tela na ňu a s prisunutím alebo preložením druhej lyže k privrátenej. Tieto pohyby opakujeme, kým nedosiahneme žiadaný smer. Môžu sa robiť pomocou palíc alebo bez nich

obrat prešlapovaním odvratom

obrat vznikajúci zo základného postoja vysunutím alebo preložením jednej lyže do odvratu so súčasným prenesením váhy tela na ňu a prisunutím alebo preložením druhej lyže k odvrátenej. Tieto pohyby opakujeme, kým nedosiahneme žiadaný smer. Môžu sa robiť pomocou palíc alebo bez nich

obrat prednožením

obrat vznikajúci zo základného postoja prednožením, vytočením von a položením odľahčenej lyže o 180°. Po prenesení váhy tela na ňu druhú lyžu najkratšou cestou preniesieme do tohto smeru. Môže sa robiť pomocou palíc i bez nich

obrat zanožením

obrat vznikajúci zo základného postoja zanožením, vytočením dnu a položením odľahčenej lyže o 180°. Po prenesení váhy tela na ňu druhú lyžu najkratšou cestou preniesieme do tohto smeru. Obvyčajne sa vykonáva pomocou palíc

obrat prekrokom

obrat vznikajúci zo základného postoja prekročením odľahčenu lyžou, vytočením a položením smerom šikmo vzad. Preniesieme na ňu váhu tela a druhú lyžu najkratšou cestou preniesieme do tohto smeru. Obvyčajne ho robíme pomocou palíc

obrat výskokom

obrat vznikajúci odrazom z podrepu, výskokom skrčmo a vytočením sa do žiadaného smeru

obrat od svahu

obrat, ktorý začíname robiť smerom dolu svahom

obrat ku svahu

obrat, ktorý začíname robiť smerom hore svahom

chôdza na lyžiach

striedavé prenášanie alebo predsúvanie lyží so súčasným prenášaním váhy tela a so striedavým alebo súčasným zapichávaním palíc. Rozoznávame chôdzu krokom, sunom a klzom

chôdza sunom

striedavé predsúvanie lyží so súčasným prenášaním váhy tela a s pokrčovaním predsúvanej nohy v kolene. Palice sa zapichávajú na úrovni špičky predsunutej nohy

chôdza klzom

chôdza líšiaca sa od chôdzy sunom tým, že vykonáva nohou mohutnejší odraz a po prenesení váhy tela na predsunutú lyžu kúsok sa na nej klzime, pričom zadná noha sa pomaly približuje k predsunutej

chôdza s odpichom súpaž

ako chôdza sunom alebo klzom, len namiesto striedavého odpichu robí sa odpich oboma palicami: na každý druhý alebo na každý tretí krok

beh na lyžiach

sled cyklicky sa opakujúcich krokov na lyžiach. Pre silnejší odraz a lepšiu rovnováhu používame palice, ktoré zapichujeme buď

striedavo, alebo súčasne. Krok na lyžiach pri behu robíme s intenzívnejším odrazom ako pri chôdzi

dvojkročný striedavý beh

beh, pri ktorom striedavo dávame dopredu nohu s opačnou rukou (pravá noha, ľavá ruka a opačne). Dôležité prvky tohto behu sú: dokonalé prenášanie váhy tela na vedúcu lyžu, správny odraz nôh a palíc. Používame pri behu na rovine a na miernom svahu

štvorkročný striedavý beh

beh, pri ktorom robíme dva kroky bez odpichu a dva so zapíchaním palíc

beh s odpichom súruč

beh, pri ktorom je charakteristické súčasné odražanie sa oboma palicami

dvojkročný beh s odpichom súruč

beh, pri ktorom sa odpích palicami súruč robí pri každom druhom kroku

trojkročný beh s odpichom súruč

beh, pri ktorom sa odpích palicami súruč robí pri každom treťom kroku

štvorkročný beh s odpichom súruč

beh, pri ktorom sa odpích palicami súruč robí pri každom štvrtom kroku

výstup

spôsob pohybu lyžiara hore svahom

výstup priamo

chôdza alebo beh hore spádniciou

výstup šikmo

chôdza alebo beh hore naprieč svahom

výstup serpentínami

chôdza alebo beh šikmo hore svahom so striedavým menením smeru

výstup chôdzou

výstup dejúci sa chôdzou sunom alebo klzom, priamo alebo šikmo hore svahom

výstup chôdzou s pridupávaním

výstup podobný výstupu sunom, len lyže sa pri každom kroku mierne nadvihnú a pridupnú na sneh

výstup jednostranným odvratom

výstup podobný výstupu chôdzou sunom, len jednu lyžu prenášame vpred a kladíme do odvratu na vnútornú hranu. Robí sa priamo i šikmo svahom. Pri výstupe šikmo svahom kladíme do odvratu dolnú lyžu

výstup obojstranným odvratom

výstup, pri ktorom lyže prenášame striedavo vpred a kladíme do odvratu na vnútorné hrany. Palice zapichujeme striedavo vzadu

výstup bokom

výstup, pri ktorom zo základného postoja na vrstevnici hornú odľahčenú lyžu kladíme vyššie na svah, prenášame na ňu váhu tela a prisúvame dolnú lyžu

zjazd

klzávy pohyb na lyžiach dolu svahom

základný zjazdový postoj

postoj, pri ktorom sú lyže rovnobežné, na šírku asi jednej lyže od seba, jedna je mierne predsunutá, váha tela je rovnomerne rozložená na oboch lyžiach, nohy spočívajú celou plochou chodidiel na lyžiach, mierny podrep, ruky sú pokrčené vedľa tela a palice smerujú šikmo vzad. Pri zjazde sa tento postoj mení podľa sklonu svahu, podľa profilu terénu a akosti snehu

zjazd priamo

zjazd po spádnici

zjazd šikmo

zjazd naprieč svahom

zjazd v jednostrannom privrate

zjazd priamo alebo šikmo svahom, pričom odľahčená lyža je v privrate, zatiaľ čo druhá lyža je vedúca

zjazd v obojstrannom privrate

zjazd priamo, pri ktorom sú obidve lyže v privrate, váha je rovnomerne rozložená na oboch lyžiach, lyže sú na celých plochách klznic

brzdzenie jednostranným privratom

brzdzenie vznikajúce v jednostrannom privrate prenesením váhy tela na privrátenu lyžu a jej postavením na vnútornú hranu

brzdzenie obojstranným privratom

brzdzenie vznikajúce v obojstrannom privrate väčším zatlačením na obe lyže, postavením lyží na vnútorné hrany

zosúvanie

zjazd bokom, pričom lyže sú rovnobežné a os pohybu nie je rovnobežná s pozdĺžnou osou lyží. Rozoznávame zosúvanie priamo, vpred a vzad

zosúvanie priamo

zosúvanie po spádnici

zosúvanie vpred

zosúvanie šikmo vpred

zosúvanie vzad

zosúvanie šikmo vzad

brzdzenie zosúvaním

brzdzenie konané zo zosúvania priamo, vpred alebo vzad po-
stavením lyží na horné hrany a intenzívnejším zatažením oboch
lyží

Komisia pre telovýchovnú terminológiu

Z TERMINOLÓGIE ANATÓMIE

Partes corporis humani

truncus
extremitates
caput
cranium
vertex
bregma
frons
glabella
occiput
tempora
auricula
facies
os
rima oris
philtrum
sulcus mentolabialis
collum = cervix
nucha
thorax
pectus
mammas
sinus mammarum
dorsum
cavum thoracis
abdomen
umbilicus
cavum abdominis
latus
lumbus
inguen
cavum pelvis
mons pubis
coxa

časti ľudského tela

trup
končatiny
hlava
lebka
vrch
temeno
čelo
čistinka
záhlavie
spánky
ušnica
tvár
ústa
ústna štrbina
jarček
bradavoperová brázda
krk
šija
hrudník
prsia
prsník
medzipsrníkova brázda
chrbát
hrudníková dutina
brucho
pupok
brušná dutina
bok
driek
slabina
panvová dutina
vrch chania
bedro

sulcus scrotofemoralis

sulcus labiofemoralis

pelvis

nates = clunes

crena ani

anus

perineum

extremitas thoracica

axilla

plica axillaris ventralis

plica axillaris dorsalis

acromion

brachium

facies volaris

facies dorsalis

facies radialis

facies ulnaris

sulcus bicipitalis radialis

sulcus bicipitalis ulnaris

cubitus

antebrachium

facies volaris

facies dorsalis

margo radialis

margo ulnaris

manus

carpus

metacarpus

dorsum manus

vola manus (palma)

thenar

hypothernar

margo manus radialis

margo manus ulnaris

digiti manus

pollex (digitus manus primus)

index (digitus manus secundus)

digitus medius (digitus manus

tertius)

digitus anularis (digitus manus

quartus)

mieskovostehnová brázda

pyskovostehnová brázda

panva

zadok

ritný (análny) otvor

ritný otvor, anus

hrádza

horná (hrudníková) končatina

pazucha

predný pazuchový záhyb

zadný pazuchový záhyb

nadplecek

rameno

dlaňová (predná) plocha

spakručná (zadná) plocha

vretenová (bočná) plocha

laktová (pristredná) plocha

vretenová (bočná) dvojhlavová

brázda

laktová (pristredná) dvojhlavová

brázda

laket

predlaktie

dlaňová plocha predlaktia

spakručná plocha predlaktia

vretenový okraj

laktový okraj

ruka

zápästie

záprstie

chrbát ruky, spakručie

dlaň

palcová poduška

malíčková poduška

vretenový okraj ruky

laktový okraj ruky

prsty (ruky)

palec (prst I)

ukazovák (prst II)

prostredník (prst III)

prstenník (prst IV)

digitus minimus (digitus manus quintus)
 facies dorsales
 facies volares
 margines radiales
 margines ulnares
 extremitas pelvina
 femur
 facies anterior
 facies posterior
 facies fibularis
 facies tibialis
 sulcus gluteus
 genu
 poples
 crus
 facies anterior
 facies posterior
 sura
 malleolus fibulae
 malleolus tibiae
 pes
 tarsus
 metatarsus
 dorsum pedis
 planta pedis
 margo pedis fibularis
 margo pedis tibialis
 calx

systema sceletri

osteologia
 os longum
 os breve
 os planum
 os pneumaticum
 diaphysis
 epiphysis
 synchondrosis epiphyseos

facies articularis
 cortex
 substantia compacta

malíček (prst V)
 spakručné plochy
 dlaňové plochy
 vretenové okraje
 lakt'ové okraje
 dolná (panvová) končatina
 stehno
 predná plocha
 zadná plocha
 ihlicová (bočná) plocha
 pišťalová (pristredná) plocha
 sedacia brázda
 koleno
 zákolenie
 predkolenie
 predná plocha
 zadná plocha
 lýtko
 ihlicový (bočný) členok
 pišťalový (pristredný) členok
 noha
 priehlavok
 predpriehlavok
 chrbát nohy, spaknožie
 stupaj
 ihlicový (bočný) okraj nohy
 pišťalový (pristredný) okraj nohy
 päta

kostra

náuka o kostiach
 dlhá kosť
 krátka kosť
 plochá kosť
 vzdušná kosť
 diafýza, telo (kosti)
 epifýza, nákončie
 chrupkové spojenie epifýzy (nákončia)
 klbová plocha
 kôra (kosti)
 súdržná hmota

substantia spongiosa
 cavum medullare
 periosteum
 endosteum
 medulla ossium
 medulla ossium flava
 medulla ossium rubra
 medulla ossium gelatinosa
 foramen nutricium
 canalis nutricius
 columna vertebralis
 vertebrae cervicales
 vertebra prominens

vertebrae thoracicae
 vertebrae lumbales
 vertebrae sacrales
 vertebrae caudales (coccygicae)

corpus vertebrae
 facies cranialis
 facies caudalis
 fovea costalis cranialis
 fovea costalis caudalis
 arcus vertebrae
 radix arcus vertebrae
 incisura vertebrae cranialis
 incisura vertebrae caudalis
 foramen vertebrae
 canalis vertebralis
 foramen intervertebrale
 sulcus nervi spinalis
 processus spinalis
 processus costotransversarius
 vertebrae cervicalis

tuberculum ventrale vertebrae
 cervicalis

tuberculum caroticum vertebrae
 cervicalis VI

tuberculum dorsale vertebrae
 cervicalis

processus transversus vertebrae
 thoracicae

hubovitá hmota
 dreňová dutina
 okostica
 endosteum
 kostná dreň
 žltá kostná dreň
 červená kostná dreň
 želatinovitá kostná dreň
 výživovací otvor
 výživovací kanál
 chrbtica, chrbtová kosť
 krčné stavec
 vyčnievajúci stavec (VII. krčný stavec)

hrudníkové stavec
 drienkové stavec
 krížové stavec
 kostrčové stavec = chvostové stavec

telo stavca
 horná plocha
 dolná plocha
 horná rebrová jamka
 dolná rebrová jamka
 oblúk stavca
 koreň oblúka stavca
 horný zárez stavca
 dolný zárez stavca
 otvor stavca
 stavcový kanál, kanál chrbtice
 medzistavcový otvor
 brázda miechového nervu
 trňovitý výbežok
 bočný výbežok krčného stavca

predný hrboľček krčného stavca

krčnicový hrboľček VI. krčného stavca

zadný hrboľček krčného stavca

bočný výbežok hrudníkového stavca

facies costalis processus transversus	rebrová ploška bočného výbežku
vertebrae thoracicae	hrudníkového stavca
processus costarius vertebrae	rebrový (bočný) výbežok driekol
lumbalis	vého stavca
processus articularis cranialis	horný kĺbový výbežok
facies articularis cranialis	horná kĺbová ploška
processus articularis caudalis	dolný kĺbový výbežok
facies articularis caudalis	dolná kĺbová ploška
processus accesorius	prídavný výbežok
processus mandibularis	bradvkový výbežok

Komisia pre lekársku terminológiu

Z TERMINOLÓGIE ŽIVOČÍŠNEJ VÝROBY

balast

krmivo pre hospodárske zvieratá, ktoré má malú výživnú hodnotu a býva obsiahnuté v kŕmnej dávke pre pocit nasýtenosti zvierata

bekon

mladá bravčovina nasolená a vyúdená osobitným spôsobom. Pripravuje sa z trupu (bez nôh a hlavy) rozrezaného na dve polovice

bekonový výkrm

výkrm, ktorým sa vykrmia mladé ošípané tak, aby sa mohol z nich pripraviť po zabíí bekon

droždovanie krmiva

úprava krmiva zabarením a pridaním droždia, čím sa zlepšuje chuť krmiva a stráviteľnosť živín

drvíť na mlaganie zrna

stroj na drvenie zrna

horské seno

seno pochádzajúce z horských políh, zo svahov hôr a horských plosín

individuálne kŕmenie dobytka

kŕmenie, pri ktorom sa prihliada na individuálne potreby a vrodené náklonnosti živočíšnych jednotlivcov

jaderné krmivo

zrno všetkých obilnín, ktoré sa používa na kŕmenie hospodárskeho zvieratstva. Je dobre stráviteľné a veľmi výživné

jatočná váha

rozdiel živej váhy a tzv. jatočných odpadkov

jednostranná užítokovosť

vlastnosť zvierata, ktoré poskytuje úžitok jedného druhu

koncentrované krmivo

krmivo, ktoré sa vyznačuje vysokou výživnosťou, t. j. vo váhovej jednotke obsahuje veľké množstvo živín. Patria sem zrnoviny, výlisky, otruby, sušené mlieko a pod.

koreňoviny

rastliny, ktorých koreň sa používa ako krmovina pre zvieratá: repa, kvak, vodníca, mrkva. Pre dobrú stráviteľnosť a vysoký obsah vitamínov pôsobí priaznivo na zdravie zvierat

kosba

práce spojené so zberom sena (kosenie trávy, sušenie, hrabanie)

krm

všetky krmivá a krmoviny používané na kŕmenie zvierat

krmivár

poľnohospodársky odborník zaoberajúci sa výrobou a využitím krmív

krmivárstvo

odborná poľnohospodárska činnosť, týkajúca sa výroby a využitia krmív

krmivo

každá hmota organického alebo anorganického pôvodu, ktorou kŕmime zvieratá

krmivo živočíšneho pôvodu

krmivo, ktorého vznik je rázu živočíšneho. Patria sem mliečne krmivá, odpadky závodov na spracovanie mäsa, rýb a divej zveriny

krmivová základňa

súbor všetkých hmôt, ktoré slúžia na zabezpečenie hospodárskych zvierat

kŕmna dávka

množstvo krmiva, ktoré zvieratu dávame cez deň

krmivová základňa

krmovinová a krmivá základňa slúžiaca na zabezpečenie kŕmenia zvierat

krmovinar

poľnohospodársky odborník zaoberajúci sa výrobou krmovín a organizáciou krmovinej základne

krmovinarstvo

odborná poľnohospodárska činnosť, týkajúca sa výroby krmovín a organizácie krmovinej základne

krmovinová základňa

súbor základných výrobných prostriedkov (pôdy) a rastlín, ktoré slúžia na zabezpečenie kŕmenia zvierat

krmovinový oševný postup

trávilový oševný postup predovšetkým na výrobu krmu

krvná múčka

múčka vyrábaná z krvi zvierat, ktorá sa po sterilizovaní usuší a potom pomelie

kukuričné kôrovie

steblo kukurice, ktorá je už dozretá a z ktorej boli odložené dozreté šúľky

kukuričný klas

plod kukurice, ktorý sa skladá zo zŕn a šúľky

kukuričný súľok

drevnatá časť kukuričného klasu, na ktorej sú v radoch umiestené kukuričné zŕn

kyslé trávy

trávy, ktoré rastú na vlhkých plochách; obsahujú vysoké množstvo kremíka a sú hrubé

lesné seno

seno, ktoré pochádza zo zalesnených plôch, polian, okrajov lesov a okrajov krovísk

lúčne seno

seno, ktoré vzniká usušením tráv rastúcich na lúčach

lúčnopasienkový krmovinový osevný postup

osevný postup, v ktorom sa na väčšine honov pestujú datelnotravné miešanky

kostná múčka

múčka získaná zo zvyškov zvierat, ktoré sa pod tlakom a pôsobením vysokej tepoty sterilizujú, potom sa sušia a rozomieľajú na múčku

mäsová múčka

múčka získaná zo zvyškov mäsa, ktoré sa pod tlakom a pôsobením vysokej teploty sterilizujú, potom sa sušia a rozomieľajú na múčku

mäsovmliekový typ

hovädzí dobytok mliekového typu vhodný aj na výkrm

mäsový typ ošpanej

typ ošpanej, ktorý je vhodný predovšetkým na produkciu kvalitného mäsa

miagane zŕno

zŕno rozmlaždené na drvičkoch, aby bolo stráviteľnejšie pri skrmoňaní

mláďa

objemové krmivo získané z druhej kosby lúky

mliekový typ

typ, ktorý produkuje veľké množstvo mlieka a táto jeho schopnosť sa prejavuje určitými vonkajšími znakmi

mliekovomäsový typ

hovädzí dobytok mäsového typu, ktorý sa vyznačuje uspokojivou úžitkovosťou v mlieku

normované kŕmenie

kŕmenie, pri ktorom dodávame zvieraťu toľko živín, koľko potrebuje pre svoj vývin a príslušnú úžitkovosť

objemové krmivo

potrava domácich úžitkových zvierat (hovädzieho dobytku, koní, oviec atď.), vyznačujúca sa vysokým obsahom buničiny; preto býva v porovnaní s koncentrovanými krmivami objemná. K objemovým krmivám patrí slama, seno, plevy a pod.

ostrva

súmerne obkasaný mladý strom používaný na sušenie sena, prípadne iných vecí

ovsené mlieko

tekuté dietetické krmivo, ktoré sa získa vyľuhovaním a scedením rozomletého ovsa, poliateho prevarenou 35° vodou po 3 až 3,5 hod. ustáti

ovsený rôsol

krmivo pripravené z pripravennej alebo scukornenej ovsenej múky, ktorá sa zmieša s 35° teplou vodou, po 3—4 hodinách sa precedí a tekutina sa nechá zhutnúť

pasterizovanie mlieka

opatrenie, ktorým sa mlieko zbavuje choroboplodných zárodkov. Robí sa tak, že mlieko sa zohrieva 30 minút na teplotu 66° alebo aj do 82° a potom sa ochladzuje

popoloviny

súprava neorganických látok, ktoré sa vyskytujú v rastlinnom a zvieracom organizme

posýpka

rozomleté krmivo (otruby, šrot, múka), ktoré sa používa na posýpanie sečky

príeloh

orná pôda, ktorá bola niekoľko rokov neobrobená a neobsiata, takže na nej rastie rozličná burina a menej kvalitné trávy

prípravovňa krmiva

priestor v maštali alebo mimo nej, kde sa pripravuje krm pre ustajnený dobytok

produková dávka

množstvo krmiva, ktorým dodávame zvieraťu toľko živín, koľko potrebuje na dosiahnutie určitej úžitkovosti

pyramídy

druhy sušakov pyramídového tvaru na sušenie sena

rentabilita krmu

vlastnosť krmu spočívajúca v tom, že zviera kŕmené takýmto krmom

tvorí hodnoty, ktoré sa javia či už na produkcii mlieka, ktoré nám dáva, alebo na jeho prírastku na váhe

reprodukčná dávka krmiva
dávka, ktorá sa dáva samiciam hospodárskych zvierat nad záchovnú a produkčnú dávku na tvorenie plodu a samcom zas na tvorenie semena

rezačka = sečkárka = seckovica
stroj na rezanie objemových krmív (slamy, sena, ďateliny)

rybací múčka
múčka získaná rozomletím usušených, najmä morských rýb

scukovanie krmiva
úprava krmiva zabarením, čím sa zvyšuje obsah cukrov cukornením škrobu

sečka
objemové a štvornaté krmivo porezané na rezačke (slama, ďatelina atď.)

senná múčka
rozomleté seno

senné otrusky = senná mrva
drobné čiastočky namrveného suchého sena

senník
časť hospodárskeho staviska alebo samostatná stavba slúžiaca na uskladnenie sena

silážovanie
konzervovanie čerstvého krmu kvasením za neprístupu vzduchu účinkom baktérií mliečneho kvasenia

strúhadlo = rezačka
stroj na rezanie koreňovín

sušák
zariadenie rozličného tvaru na sušenie sena

šrotovník
stroj na zomlieňanie zrnovín

šľavnaté krmivá
krmivá, ktoré sa vyznačujú vysokým obsahom vody (zelené krmivo, koreňoviny, hlúznaté rastliny, vňat koreňovín, siláž)

trávopoplný osevný postup
časové a priestorové umiestnenie a striedanie pestovania jednotlivých plodín na určenej častke poľa a na určitý počet rokov, smerujúce k ústavnému zvyšovaniu úrodnosti pôdy zaradením ďatelinotrávných miešaniek

tukový typ svine (č. sádelný)
typ ošípanej, ktorý je vhodný predovšetkým na produkciu tuku

úžitkovosť domácich zvierat
schopnosť dávať určitý úžitok

viacstranná úžitkovosť

vlastnosť zvierata, ktoré poskytuje úžitok viacerého druhu

vitamínové seno

seno bohaté na vitamíny, pripravené z dobrých tráv a ďatelinovín, kosených pred rozkvitnutím a sušených v tieni

vinový typ

zvíra schopné produkovať kvalitnú vinu

všestranná úžitkovosť

vlastnosť zvierat'a, ktoré poskytuje všetky možnosti úžitku

výkrm hospodárskych zvierat

špeciálne kŕmenie zvierat pre získanie čo najvyššieho množstva mäsa alebo tuku

vykŕmenosť

určitý stupeň vykŕmenia zvierata

výkrmové zvierat'a (č. žirne)

zvíra pripravené na výkrm

výkrmovosť

schopnosť zvierata dobre využiť krm na produkciu kvalitného mäsa alebo masti

výpalky

krmivo vznikajúce v liehovaroch ako odpadová hmota, keď sa zrnoviny rozrušujú a škrob sa premieňa na dextrín. Okrem vykvasených uhľohydrátov výpalky obsahujú takmer všetky živiny, ktoré sú v liehovarskej surovine

zabáranie krmív

zalievanie krmív vriacou vodou, aby sa stali stráviteľnejšími a chutnejšími

záchovná dávka

mýšlená dávka krmiva, ktorou by malo zvíra udržať svoju normálnu činnosť, bez akejkoľvek úžitkovosti

zdrvky

krmivo získavané pri výrobe škrobu zo zemiakov, kukurice, pšenice ako odpadok. Používajú sa ako krmivo, ktoré je však veľmi vodnaté a málo výživné

zduťie

zaživacia porucha u prežúvavcov, ktorá vzniká najmä pri pasení na mladšej ďateline po daždi alebo za rosy

zemiakové vločky

krmivo pre hospodárske zvierat'a, vyrobené zo zemiakov parením a sušením

živočišna výroba = živočišna produkcia

odvetvie poľnohospodárstva zamerané na chov hospodárskych zvierat

Komisia pre poľnohospodársku terminológiu

Z RUSKO-SLOVENSKEJ TERMINOLÓGIE OBCHODU

база	sklad (základňa tovaru)
база конто, ы Министерства торговли	sklad kontory Ministerstva obchodu
база торго	sklad obchodného podniku
введение в потребление	zavedenie do spotreby
внерегиональный потребитель	mimotrhový spotrebiteľ
внешняя торговля	zahraničný obchod
внутренняя торговля	vnútorný obchod
выбор товара	výber tovaru
гарационный сбор	mýto (za mietie)
главенторг (главное управление военных торговых организаций)	hlavná správa obchodu vo vojenských posádkach
главпит (главное управление народного питания)	hlavná správa ľudového stravovania
главторг (главное управление торговых организаций)	hlavná správa obchodných podnikov
главтур (главное управление рабочего снабжения)	hlavná správa robotníckeho zásobovania
государственные уборы	klobučnícky tovar
госпромторг	mestský obchod s priemyselnými tovarmi
государственная закупка	štátny nákup
государственная торговля	štátny obchod
забраковать	zamietnuť, vyradiť (chybný tovar, nepodarok)
заказ товаров	dodávka tovarov
заготовительный рынок	výkupný (zásobovací) trh
за отовки	výkup
заказ	objednávka
заказчик	objednávateľ, zákazník
запрос	požiadavka
заявка	príhláška
звеньев товародвижения	článkovitosť pohybu tovarov
излишек	zbytok, prebytok, zvyšok
изучение спроса населения	skúmanie dopytu obyvateľstva
на точки учета	evidenčné listky
колхозная торговля	kolchozný obchod
колхозный рынок	kolchozný trh
контора	kontoár (obchodná kancelária)
контрактация	kontraktácia
кооперативная закупка	družstevný nákup

кооперативная торговля
купля-продажа
магазин
магазин новостей
массовое потребление
мелкорозничная сеть

местный торг
народное потребление
натуроплата
обмен

обустановка фурнитура
обязательная поставка
объем продажи

олифа
олифовка

оптгалантерея (опт. вторговая организация галантерейными товарами)

опткультторг (опт. вторговая организация культурных потребностей)

оптметизторг (опт. вторговая организация металлических изделий)

оптовая цена
отдел торговли
о. т. областной
о. т. краевой
о. т. городской
о. т. районный
отпуск товаров
отчуждать
платежеспособный
платежеспособный список
подсчитка товаров с базы

показ товаров

покупатель
покупательная способность
поставка товаров
поставщик

дružstevný obchod
купля и продажа
продажа
продажа новостей
громадná spotreba
sieť drobného obchodu, maloobchodná sieť

miestny obchodný podnik
ľudová spotreba
plat, odmena v naturáliách
výmena

obuvnícka príprava
povinná dodávka
objem predaja
fermež
fermežový náter

veľkoobchod s galanteriým tovarom

veľkoobchod s kultúrnymi potrebami

veľkoobchod s kovovým tovarom

veľkoobchodná cena
obchodný referát
oblastný obch. referát
krajský obch. referát
mestský obch. referát
okresný obch. referát
uvoľnenie tovarov
scudzovať

platby schopný
kúpyschopný dopyt
triedenie tovarov v sklade
obchodného podniku
ukážka tovarov, predvádzanie tovarov
kupujúci
kúpyschopnosť
dodávka tovarov
dodávateľ

поступать в обмен	dávať do výmeny
потребкооперация	spotrebné družstevníctvo, spotrebné družstvá
потребление	spotreba
потребсоюз	sväz spotrebných družstiev
предметы домашнего обихода	predmety potrebné v domácnosti; domáce potreby
предметы личного потребления	predmety osobnej spotreby
предприятие общественного питания	podnik spoločného stravovania
предприятие торговли	obchodný podnik
продавец	predač
прилава	predaj
продовольственные товары	potravínárske tovary
промышленность	výmena výrobkov
промторг (торговая организация)	obchod s priemyselným tovarom
распределение продуктов	distribúcia výrobkov
реализовать	realizovať, speňažiť
реализовать в порядке заготовок	speňažiť v rámci výkupu; speňažiť vo výkupu
регистрация спроса	registrovanie dopytu, zaznamenávanie dopytu
розничная цена	maloobchodná cena
розничный товарооборот	maloobchodný obrat
сбытовая база	odbytová základňa
система централизованных поставок	systém centrálne riadených dodávok
собственник товара	vlastník tovaru
спрос	dopyt
сравнимые цены	porovnávacie ceny
структура потребления	štruktúra spotreby
тара	obal
тарные потери	straty (škody) na obaloch
товарно-денежное отношение	tovarovopeňažný vzťah
товарное обращение	obeh tovarov
товарное производство	výroba tovarov
товаровед	tovaroznalec
товароведение	tovaroznalstvo
товаровладелец	majiteľ tovaru
товародвижение	tovarový pohyb, pohyb tovaru
товарооборот	obrat tovarov
товаропроехождение	prechod tovarov

торг (торговая организация)

пищеторг
промторг
торговая сеть
торговый отдел
торговый работник
трест столовых
трикотаж
удовлетворение спроса
универмаг (универсальный магазин)
управление промторгами

фарфоровая посуда
фасовка
фасовочная база
фирменная секция магазина
централизованная доставка
центросоюз
швейные изделия
широкое потребление
элементарная фасовка

obchodný podnik, obchodná organizácia
obchod s potravinárskym tovarom
obchod s priemyselným tovarom
obchodná sieť
obchodné oddelenie
obchodný pracovník
triest jedální
pletienina (trikotáž)
uspokojenie dopytu
obchodný dom

správa obchodov s priemyselným tovarom
porcelánový riad
rozvažovanie, balenie
rozvažovacia (baliaca) základňa
firmenná sekcia predajne
centrálne riadená dodávka
ústredný sväz družstiev
konfekcia, konfekčné výrobky
široká spotreba
ručné (nemechanizované) rozvažovanie (balenie)

DISKUSIA

PRIPOMIENKY K TERMINOLÓGII CIROKU

V 11. čísle Slovenského odborného názvoslovía sa J. Horecký zaoberal z iniciatívy Kefárskych závodov v Bratislave výberom správnych a vhodných termínov pre cirok, ktorý je už nateraz dôležitou domácou surovinou. Z hľadiska botanického prichodí mi reagovať na niektoré názvy, ktoré s cirokom súvisia.

Vedecké meno *ciroku* je *Sorghum*; je utvorené podľa názvu *sorgho*, ako túto plodinu nazývajú v Afrike. Za pôvodný domov ciroku môžeme pokladať rovníkové kraje Afriky, odkiaľ sa jeho pestovanie rozšírilo ešte aspoň v predhistorických časoch do Egypta, do Indie a do Číny. Arabské meno ciroku je *duraha*, *dura*.

Slovenský názov cirok je pravdepodobne podľa chorvátskeho mena *sierak*, *sir*, čo podistým súvisí s vedeckým názvom *Sorghum*. Gustáv Reuss v Kvetne Slovenska 1853 na str. 454 uvádza už *cirok* aj *cirok*.

Aj český názov *čirok* súvisí s chorvátskym názvom *šterak*, *štr.* Daniel Sloboda v Rostlinnictví r. 1852 na str. 176 uvádza *čirok* aj *šurok*. Fr. Polívka v Názořnej kvetene zemí koruny české r. 1902 na str. 525 uvádza okrem *čiroku* aj názov *duraha*, *dura* podľa arabského mena *čiroku*. Ruský názov je *sorgo*, čo súvisí s africkým názvom *čiroku* *sorgho*. Maďarský názov je *čirok*, utvorený akiste tiež podľa chorvátskeho mena *štr.* (maď.: *čir-ok*). Nemecké meno *čiroku* je *Mohrenhärse*, u D. Slobodu (v Rostlinnictví str. 176) aj *Sorg*, u G. Hegiho (Illustr. Flora von Mitteleuropa, I, str. 185) aj *Durra*, podľa arabského mena.

Komisia pre botanickú terminológiu pri SAV ako oficiálny termín pre *Sorghum* ustálila *čirok*.

Druhy *čiroku* sú vysoké trávy s plnými stebľami. Súhlasím s názorom dr. Horeckého, že pre súhrn stebiel správne je používať *stebľá čiroku* a nie *kórovie*, ktoré sa niekde ako ľudový názov používa. Stebľá vyrastajúce a odkonárujúce už pri zemi sú *odnože*.

Steblo *čiroku* sa končí *súkvetím*, a to *metlinou*. *Súkvetie* (vedecky inflorescentiá) je názov ustálený botanickou terminologickou komisiou. Názov *súkvetie* dobre vyjadruje súhrn kvetov, zostavených podľa určitých pravidiel na spoločnej osi. (Kvetenstvo mohlo by značiť kvetstvo, kvetenu. Kvetenstvo = kvetstvo = kvetena Slovenska.)

Čirok má *súkvetie* paniculu, t. j. *metlinu*. Termín *metlina* používal už Reuss (v Kvetne Slovenska r. 1853 na str. XIII, kde ho aj definoval). *Metlina* je česky *lata*, po rusky *metelko*.

Metlina (ved. panicula) je strapcovité *súkvetie**, na ktorom os metliny býva pravidelne najdlhšia, na nej sú vyvinuté rozkonárené bočné osi, z ktorých najdlhšie sú najmohutnejšie a najbohatšie rozkonárené. Pre keľarský priemysel dôležitá časť je *súkvetie*, *metlina*, ktorú s najhornejšou časťou stebľa urezávajú veľmi skoro, kým sú ešte zrná mliečnaté. V takom štádiu zhotovujú z nich *metly* a *kefy*.

Dr. Horecký navrhuje pre túto priemyslovú dôležitú časť názov „metlica“ preto, že sa podobá metle a že sa naozaj používa pri výrobe čirokových metiel. Dr. Horecký ďalej odporúča vlastnú rozkonárenú časť „metlice“, teda tú, ktorá tvorí na hotovej metle rozšírenú časť, nazvať „ometlie“, ako ju menujú ľudove v okolí Piešťan.

Pomenovať najhornejšiu časť stebľa spolu s metlinou „metlicou“ a vlastnú metlinu „ometlím“ nepokladám za správne. *Metlina* má byť aj v keľarskom priemysle metlinou práve tak ako v slovenskej botanickej terminológii (podobne ako česká botanická *lata* je v českom keľarskom priemysle tiež *latou*). Čo sa týka zasa názvu „metlica“, pripomínam, že metlica je rodový názov trávy zv. *Deschampsia* a „met-

*) *Strapcovité súkvetia* sa vyznačujú tým, že bočné osi neprerastajú spoločnú hlavnú os.

licou“ nazývame po slovensky aj české „čarovníky“ (nem. Hexenbesen, naz. boszorkányseprő), metličité rozbuštenia, chumáče konárov, ktoré zaviňujú vreckaté huby z radu Taphrinales, tafrinotvarých. Ometlie, omelo, ometlece sú ľudové názvy na botanicky už veľmi vŕtľé (aj historicky starý, pozri Reuss, Kvetna Slovenska 1853) a ustálený názov *metlinu*.

Z druhov *čiroku* sa u nás pestuje *čirok obyčajný* (*Sorghum bicolor* (L.) Möncb. = *Sorghum vulgare* Pers.), najmä jeho dve odrody: 1. var. technicum (Kčke) Jáv., vlastný *čirok metľový* (po čes. miestami *čirok pometľový*), ktorého metlinu používajú pri výrobe čirokových metiel a kief, a 2. var. saccharatum (L.) Pers. (= *Sorghum saccharatum* (L.) Möncb), *čirok cukrový*, pestovaný ako zelené krmivo.

Čirok metľový má *súkvetie*, v ktorom metlinová os je kratšia ako najdlhší metlinový konárik, ktorý môže byť aj 30–50 cm dlhý. Metlina *čiroku* cukrového má hlavnú os omnoho dlhšiu ako bočné osi metliny.

J. M. Novacký

ZPRÁVY

Ing. Ján Vávra: Úvod do energetiky, Štátne nakladateľstvo technickej literatúry, Bratislava 1953, 11. zväzok série Dočasné vysokoškolské učebnice, strán 125, Kčs 16.—

Súčasne so stúpaním nárokov v našej spoločnosti na výrobky dennej spotreby zvyšujú sa aj nároky na produkty kultúry, teda aj na knižné vydania.

Hoci nie je našou úlohou skúmať a hodnotiť vecnú stránku diela, jednako nemôžeme nespomenúť rad prípadov, keď jednotlivé nedodržanosti bijú do očí a vzbudzujú nedôveru každého čitateľa, nielen odborníka.

Predovšetkým ide o niektoré tvrdenia a o nepresné formulácie autora. Napr.: „Všetky palivá sú výsledkom životných procesov prítomnosti alebo minulosti, a teda v podstate sú nahromadeným teplom a snečným svetlom“ (20). Správnejšie: *Sú nahromadenou tepelnou a snečnou (svetelnou) energiou*. Alebo: „Substancie rastlinné a živočíšne trvajú a zanikajú so životným procesom. Keď tomu nič nebráni, odumretá substancia sa rozpadá a rozkladá hnitím, truchnatením a podobnými rozkladnými procesmi na kyslík uhlíčitý a vodu a nič sa tak bez účinku. (?) Horenie je urýchlenním týchto procesov...“ (20) Podľa toho by „horenie“ zahrnovalo i hnitie i prachnivenie, hoci horenie je iný druh procesu látkovej premeny, a to rýchlejšie premeny v porov-

naní s hnitím alebo práchnivením. Další príklad: „V každom hneďom uhli prevláda *hmota bylín nad výškami stromov*...“, správnejšie: *nad hmotou zo výškov stromov*. Na strane 23 čítame napr., že „...obsah kyslíka je najmenší v rašelini, najväčší v antracite...“, ale na strane 24 už naopak: „...postupne od dreva k antracitu... pribúda uhlika a ubúda kyslíka...“

Podobne neprijemne pôsobí na čitateľa, keď sa v odbornej publikácii stretne s laickým, neodborným, ba až familiárnym vyjadrovaním, napr.: „nemilá vlastnosť elektriny je, že sa odberá denne...“ (5)“, „Môže byť odber elektriny vlastnosťou elektriny?“ Podľa autora je Gutenberg „vynálezcom tlačiarne (6), nie tlačie“; používa sa tu ručná robota“ (7) miesto *telesná práca*, „*cuďže*, na pomoc príbraté sily“ (7) ostávajú pri takejto charakteristike „*neznámymi*“, „na druhom konci tabuľky“ (8) miesto *na posledných miestach*, „do Bratislavy sa elektrifikácia dostala“ (10) miesto *s elektrifikáciou sa začalo*, „elektrizácia“ (10) miesto *elektrifikácia*. Spomína sa tu „prvá vojna“ (10), „druhá vojna“ (11), hoci ide o *prvú a druhú svetovú vojnu*. Miesto „V dnešnej Európe žije asi 570 mil. ľudí...“ povedali by sme: *Dnes žije v Európe...*

Ako zbytočne sa zatažuje text odbornej publikácie obrazným vyjadrovaním a ako rušivo pôsobí takéto vyjadrovanie, ukážeme si na týchto príkladoch: „... že všade pomáhajú nám, ľudom z mäsa a krvi, aj títo elektrickí muži...; ba títo elektrickí muži nezatažujú ani naše bytové pomery, lebo veľmi mnoho sa ich zmestí na malý priestor (7, 8); „... elektrickí muži... pracujú vytvrde a takmer bez dozoru, bez dovoleniek a rozličných nárokov a hlavne bez repania pri nás, vedľa nás a pre nás (8)“.

Podobným zdôrazňovaním samozrejmostí, čo pôsobí komicky, je napr.: „človek z mäsa a kostí“, „ľudia z mäsa a kostí“ (8), „... je nás na Slovensku pracujúcich 2 500 000 živých ľudí“ a pod.

Prítom v záujme jasnosti a vedeckej presnosti žiadalo by sa nahraďiť na príslušných miestach „elektrických mužov“ *elektrickou energiou* alebo *konkrétnym jej výkonom* a pod. Ako vidieť, v „triezvom“ vedeckom štýle, medzi štatistickými a inými číselnými údajmi sa takejto personifikácii nedarí najlepšie.

Pripomíname, že sme nevyčerpali ani zďaleka všetky prípady tohto druhu, ani ich nemôžeme náležite rozvádzať jednak pre ich množstvo, jednak pre vymedzený rozsah recenzie. Obmedzujeme sa preto len na výber typických príkladov a na ich výpočet bez širšieho vysvetľovania a zdôvodňovania.

Vedeckému marxistickému názoru protirečia takéto tvrdenia: „19. storočie zavedením parného stroja vývoj ľudstva značne urýchlilo a konečne 20. storočie ho zavedením elektriny a rozšírenia užívania motoru dovŕšilo“ (7). Zrejme sa nepredpokladá nijaký ďalší vývin. Alebo:

„...uhlie, ktoré je v zemi zadarmo...“, pričom si autor na tej istej strane sám protirečí: „... nič na svete nám príroda nedá zadarmo“ (7)

Napokon nám treba zhustene podať charakteristiku jazyka tejto publikácie z gramatickej stránky. Už z toho, čo sme uviedli, dá sa usúdiť, že jazyková úroveň publikácie je celkovo nízka. Obsahovú výstavbu vety narušajú nedomyšlené stylizácie, nepresnosti vo vyjadrovaní a snaha po zložitom vyjadrení tam, kde by sa to dalo povedať oveľa jednoduchšie.

Niekedy sa zbytočne trhajú dvojice slov významovo úzko späté, napr.: „v geologickom jeho veku“ (21) miesto *v jeho geologickom veku*. Inokedy ide o ťažkopádne vyjadrenie: „ochota k predaju“ (100) miesto *ochota predat*; „chce sa stravovať všestrannou, dobrou stravou“ (6)... lepšie: *chce sa stravovať výdatnejšie a lepšie*; „z jednoduchých“ príčin kapitalistických“ (9), lepšie: *zo ziskových dôvodov atď.* Hrubou stylistickou chybou je neodôvodnené použitie toho istého slova dvakrát vo vete, napr. „stravovať sa... strávou“ (6). Zbytočne sa opakuje i slovo „dnes“ v nasledujúcej vete, ktorú sme vybrali ako typický príklad na vybočenie z väzby (tzv. anakolút), ktoré patrí k častým syntaktickým chybám tejto publikácie: „Dnes to už znie ako rozprávka, keď dnes žijúci elektrárici spomínajú na rozličné epizódy, ako sa elektrifikovalo kedysi, veľmi často proti vôli občanov, ktorí sa držali zásady, že keď jeho (ich) otec sa obíšiel bez toho, ani on (oni) to nepotrebuje (ú).“

„Vyrába sa buďto primitívnym spôsobom v miliónoch, alebo — a to väčšinou destiláciou dreva, pretože takto sa získavajú i vedľajšie produkty destilácie, t. j. kyselina octová, metylalkohol, drevený decht a živočíšne látky“ (31). Tu veta s *alebo* nemá pokračovanie.

Častejšie sa používa spojka *kedy* nesprávne miesto *keď*, napr.: „... a, to od teploty, *kedy* sa začínajú taviť, máknúť najľahšie taviteľné zložky, až po teplotu, *kedy* sú všetky zložky popola roztvárené (40)... veľké vody na jar, *kedy* potreba elektrickej energie začína klesať (50).“

K syntaktickým chybám treba počítať aj nesprávne kladenie zhodného prívlastku za podstatné meno, napr.: „použitou látkou stavebnou“ miesto *stavebnou látkou* (40), „tzv. uhlie plynárenské“ miesto *plynárenske uhlie* (39), „nepreskúmané veľké panvy uhoľné“ miesto *uhoľné panvy* (39).

Pomerne zriedkavá je nesprávna väzba pri slovese, napr. sloveso *použiť* s 2. pádom, nie so 4. pádom (na str. 20, 31), „docieľiť niečoho“ miesto *správnej väzby niečo* (38), „pod tým rozumieme“ miesto *správ. jeho tým rozumieme* (20).

Dalej sa v tejto publikácii sústavne nesprávne používa predložka „a miesto predložky *pri* alebo iných náležitých predložiek; niekedy sa

používa celkom zbytočne. Príklady: „... životné procesy živočíšne majú u nich (správnejšie: pritom) zväčša iba podradný význam“ (20), „... ktoré pri umelých palivách (napr. u koksov“ (20) miesto *pri kokse*, „u paliva“ miesto *pri palive*, „tavenie populov u paliv (40) miesto populov *s paliv*, „líši sa... triedenie... i u jednotlivých podnikov“ (41) miesto: *i jednotlivé podniky ho odlišne triedia*; z uvedeného vidieť, že u *diaľkového plynovodu* je doprava hospodárnejšia...“ miesto: ... *doprava diaľkovým plynovodom*.

Hláskoslovná chyba je v prípade: „tekúci“ miesto *tečúci* (11, 12, 13). Nájdú sa i nesprávne, neslovenské slová a termíny: kapradiny (22) = *papradiny*, bažinatý (21) = *močaristý*, trúchnutenie (20 = *práchnivenie*, prápor (57) = *zástava*, potažne (100) = *pripažne*, doporúčovať (33) = *odporúčať*, pojíadlo, spojovadlo i spájadlo (38) miesto náležitého termínu *spojivo*.

Pomerne často sa používajú v tejto učebnici prídavné mená na -lý, hoci v systéme nášho jazyka tieto prídavné mená predstavujú neproduktívny typ a obmedzujú sa na malý počet. Napr. „vyschlé (drevo)“ 30 = *vyschnuté*, „vzniklý“ (kaša 32, hranoly 32, straty 112) = *vzniknutý*, „zachovalý“ (kmene 22) = *zachovaný*, „zuhoľnatelý“ (machy 23) = *zuhoľnatý*.

Nesprávne koncovky sú napr. v týchto prípadoch: „účeľe“ (64) miesto *účely*, „sietľach“ miesto *sieťach* (119).

Pre nedostatok miesta nemôžeme tu citovať vety, v ktorých sa kladie čiarka na nesprávne miesta, alebo čiarka chýba, hoci i takých prípadov je dost.

Napokon uvedieme ešte niekoľko príkladov na rôzne pravopisné chyby a nedôslednosti (do toho zahrnujeme i chyby, ktoré vznikli pri opisovaní): „Vihorlát“: (15) miesto *Vihorlat*, „svojím“ (zložením) (15) miesto *svojm*, „česká vysočina“ (15) miesto *Česká...*, Tatranská skupina (15) miesto *tatranská*; zemiakárskych (19) miesto *zemiakárskych*, „nariadi“ (119) miesto *nariadi*, „affinita“ (40) miesto *afinita*, „exothermický“ (43) miesto *exotermický*, uhoľný i nespr. uhoľný (22), fosilný i nespr. fosilný (23), benzén popri nespr. naftalen (39), drevený i drevenný (nespr. 23, 44); *sporák* i nespr. *šporák* (191) atď.

Pripomínáme, že všetky gramatické a pravopisné nedostatky, ktoré publikácia znehodnocujú, mohol ľahko odstrániť dobrý jazykový úpravca.

Táto publikácia je teda typickou ukážkou, ako nemá vyzerat učebnica, i keď ide o „dočasnú“ vysokoškolskú učebnicu. Ani jeden zo spomínaných nedostatkov nemôže ospravedlniť názov série, v ktorej dielo vyšlo. Ba naopak, je len prirážajúcou okolnosťou, že takýmto učebnicami chceme vychovávať vysokokvalifikované kádre.

Keď takouto formou upozorňujeme na nedostatky práce autorov, redaktorov a recenzentov, chceme skromne prispieť k tomu, aby sa knižným vydaniom odbornej literatúry venovala z každej stránky zvýšená pozornosť a starostlivosť, aby mohli spĺňať svoje poslanie.

M. Šalíngová

Akademik Zdeněk Bažant, *Slovník stavební mechaniky a příbuzných odborů v pěti řečích*. Nakladatelství ČSAV, Praha 1953, str. 251, brož. Kčs 15.—, viaz. Kčs 20.—.

V úvode k tomuto slovníku sa celkom správne zdôrazňuje nevyhnutnosť poznať odborné názvoslovie pri štúdiu odbornej literatúry. Z tohto hľadiska vychádzal aj autor tohto slovníka, keď doň zahrnul názvy skutočne sa vyskytujúce, a teda i zastaralé alebo nesprávne. V takomto poňatí teda slovník zachycuje dnešný stav (do istej miery azda aj vývin) terminológie stavebnej mechaniky v češtine, ale veľmi málo prispieva k normalizácii tejto terminológie. I keď to sám autor nepokladá za potrebné, ba práve naopak, vidí akúsi prednosť v tom, že názvy nenormalizuje, predsa len nemožno s ním v tomto smere úplne súhlasiť.

Ak sa v slovníku uvádza pre tú istú vec niekoľko názvov (napr. *bednění* i *šalování*), bude azda len vecou osobného vkusu, ktorý z nich si vyberie používateľ slovníka. Ale nemožno hovoriť o výbere medzi termínmi *úsečka* a *úsek*, ktoré sa tu uvádzajú ako synonymá, pretože medzi nimi je každému zrejmy významový rozdiel.

Podľa našej myšlienky bolo by veľmi užitočné, keby sa aj v tomto slovníku názvy normalizovali aspoň tak, že by sa vyslovila zásada dávať prednosť tomu názvu, ktorý sa uvádza na prvom mieste. Pravda, v takom prípade by bolo treba viac pozornosti venovať paralelným názvom, aby sa nestalo, že v jednom prípade sa na prvom mieste uvádza názov cudzí, v inom domáci: v tomto slovníku je napr. v jednom hesle *energie kinetická*, *energie pohybu*, v druhom *energie polohy*, *energie potenciální*.

Podobne by z tohto hľadiska bolo treba riešiť aj také prípady, v ktorých sa uvádzajú dva názvy (napr. *moment kroucení*, *moment kroučící*; *břemeno*, *břímě*), ale v ďalších termínoch sa uvádza len druhý z nich (napr. *moment kroučící redukční*; *břímě centrické*, *excentrické* atď.). Takto nie celkom vhodné sú tu riešenia aj prípady s odkazmi. Napr. v hesle *osa centrálná* sa odkazuje na heslo *osa těžišťová*, ale hneď za tým sa uvádzajú termíny *osa centrálná hlavní* a *osa centrálná soustavy sil*, pravda, už bez odkazu na *osu těžišťovou*. Podobne pri hesle *rotace* je odkaz na *otočení*, ale hneď ďalej sa uvádza heslo *rotace vodorovná*.

Dalej nepokladáme za správne pripúšťať úplnú ľubovôľu a nejednotnosť v poradí slov v príbuzných názvoch. V tomto slovníku sa uvádza napr. termín *prut stejného průřezu*, ale hneď vedľa neho je *prut průřezu proměnného* (s nesprávnym poriadkom slov), podobne vedľa hesla *strana krajní čáry výslednicové* je heslo *strana závěrná výslednicové čáry*, tak isto *oblouk s konci přechýlujícími*, ale *oblouk se ztúženými cípy*. Niekedy by azda bolo možné takéto rozdiely odôvodniť tým, že sa tu k hotovému termínu (napr. *nosník spojitý*) pridáva ďalšia charakteristická vlastnosť (*nosník spojitý na pružných podporách*). No v takých prípadoch ako *napětí na mezi pevnosti vzpěrné* tento dôvod neplatí a okrem toho je tu nevýhoda v tom, že nemožno na prvý pohľad zistiť, či sa prídavné meno *vzpěrné* vzťahuje na napätie alebo na pevnosť.

Vo všeobecnosti teda treba tomuto slovníku vyčítať, že sa v ňom uvádzajú české termíny v takej podobe, v akej sa v živex reči vyskytujú alebo v akej sa azda vyskytovali v starších obdobiach, kým cudzojazyčné termíny sa uvádzajú vo svojej normálnej podobe. Vieme, že je to vyvolané snahou zaradiť aj v abecednom poriadku vedľa seba vecne súvisiace termíny (napr. všetky veličiny sily, hmoty, pružity a pod.) Ale je otázka, či by sa tento cieľ presnejšie, vedeckejšie a pritom bez ujmy na jazykovej správnosti termínov nedal dosiahnuť systematickým usporiadaním termínov a pridaním českého indexu.

Veď práve na cudzojazyčných indexoch v tomto slovníku vidieť, aké je ľahké vyhľadať si český termín pomocou čísiel, ktoré sú pred každým termínom.

Svoje poznámky môžeme zhrnúť takto: Slovník stavebnej mechaniky bude zaiste dobrou pomôckou pri odbornom štúdiu, ale bol by ešte lepšou pomôckou, keby aspoň šťastí rešpektoval normalizačné požiadavky a ohľady na správnosť jazykovej podoby termínov.

Ján Horecký

Knihy a časopisy, ktoré došli do redakcie

Slovenské pedagogické nakladateľstvo:

- N. P. Popov: Fenologické pozorovania v škole
 M. K. Ščerbaková — G. V. Frolovová: Prvé dni vyučovania v začiatkovej škole
 Dr. Tomáš Pardel: Pavlovovo učenie a psychológia
 L. V. Zankov: Pamäť
 S. V. Ščukin: Krúžky mladých výskumníkov-pestovateľov rastlín
 A. A. Šibanov: Škola a poľnohospodárstvo, príručka pre učiteľov dedinských škôl
 A. I. Sorokinová: Pedagogika predškolského veku
 I. P. Pavlov: Sborník prác z fyziológie vyššej nervovej činnosti
 Ing. Karol Anderlík: Cvičenia v chemickom laboratóriu
 Dr. Ján Fabini: Anorganická chémia v pokusoch
 B. P. Jesipov a N. K. Gončarov: Pedagogika
 O. A. Frolovová, N. I. Vinogradovová a P. I. Dymšicová: Práce všeruskej vedeckej konferencie o predškolskej výchove
 S. N. Vinogradov — A. F. Kuzmin: Logika
 B. M. Teplov: Psychológia
 Prof. I. T. Ogorodnikov — prof. I. N. Šimbir'ov: Pedagogika
 Príručka pre učiteľa prípravného ročníka
 Učiteľky materských škôl o svojej práci
 Slohové úlohy na strednej škole
 Telesná výchova v 8.—10. triede
 Dejepis, učebné texty pre 6.—8. ročník a jednoročný kurz všeobecnovzdelávacej školy
 Vysokoškolské prípravky pre učiteľov
 Istorija CSR

Právny obzor XXXVI, 10 — Zdravý národ IX, 1